

סקירה: "ייצוג נפרד אינו ייעוץ נפרד": המקרים שבהם ניתן לממשלה היתר לקבלת ייצוג משפטי נפרד בעתירות לבג"ץ

בשנים 2016-2022 היו 2 מקרים בלבד שבהם ניתן אישור לייצוג הממשלה שלא על ידי היועמ"שית, אולם מאז נובמבר 2022 כבר אירעו 11 מקרים כאלה. בכל מקרי הייצוג הנפרד, בית המשפט העליון אימץ בפסקי הדין את עמדת היועמ"שית ודחה את עמדת הממשלה. באילו עתירות מדובר וכיצד הפכה תופעת השוליים של בקשת הייצוג הנפרד לנורמטיבית?

עו"ד דפני בנבניסטי, עו"ד ענת טהון אשכנזי

סקירה זו מרכזת את כל המקרים אשר למיטב ידיעתנו¹ ראש הממשלה, הממשלה או שר מכהן, הגישו בקשה לייצוג נפרד מהייעוץ המשפטי לממשלה, **בשנים 2016 עד 2024**.

תמצית הנתונים

- מנתוני הסקירה עולה כי **בין השנים 2016-2022 היו 2 מקרים בלבד שבהם ניתן אישור לייצוג נפרד (ועוד לפחות שני מקרים בהם הבקשה לייצוג נפרד נדחתה על ידי היועץ המשפטי לממשלה).**
- לעומת זאת, **מאז חודש נובמבר 2022 (לאחר הבחירות וכחודש לפני הקמת הממשלה ה-37) ועד היום, היו 11 מקרים של ייצוג נפרד (מתוך 14 בקשות לייצוג נפרד).**

משמעות הדבר היא הפיכתה של תופעת שוליים נדירה לנורמה על ידי הממשלה. כל אימת שהממשלה איננה מרוצה מחוות דעתה של היועצת המשפטית לממשלה לפיה מהלך מסוים מנוגד לחוק, היא מבקשת לפנות לייצוג משפטי פרטי מטעמה. ניתוח המקרים שבהם מבקשת הממשלה ייצוג נפרד מלמד כי מדובר באותן יוזמות המבקשות להחליש את הדמוקרטיה הישראלית באמצעות פגיעה בסמכות בית המשפט לערוך ביקורת שיפוטית על החלטות הממשלה, פגיעה בעצמאות מערכת המשפט, פגיעה בזכות לשוויון, פגיעה במנהל תקין המתחייב בהליכי מינויים ופיטורים ועוד.

על פי תוצאות פסקי הדין, בכל אותם מקרים בהם הממשלה ביקשה ייצוג נפרד – **בית המשפט העליון אימץ באופן עקבי את עמדתה של היועצת המשפטית לממשלה ודחה את עמדת הממשלה (בשני מקרים העתירה נמחקה לאחר שהפכה לבלתי רלוונטית).**

א. אודות חשיבות הסמכות הבלעדית לייצוג הנתונה ליועצת המשפטית לממשלה

מושכלות יסוד בשיטת המשפט הישראלי הן כי היועצת המשפטית לממשלה היא המייצגת הבלעדית של המדינה בבתי המשפט בהליכים המשפטיים הלא-פליליים.² תפקיד זה נובע מהיות הייעוץ המשפטי הן הבלם הפנימי בתוך

¹ יצוין כי לא הוגשה בקשת חופש מידע בנושא.

² ראו למשל סעיף 4 לחוק לתיקון סדרי הדין האזרחי (המדינה כבעל דין), התשי"ח-1958; ותקנה 7(ב) לתקנות סדר הדין בבית המשפט הגבוה לצדק, התשמ"ד-1984. עוד על סמכויות היעוץ המשפטי ראו: גיא לוריא, [הייעוץ הטוב: אמות מידה להערכת היועץ המשפטי לממשלה](#), 136 (מחקר מדיניות 108, 2015).

אמיר אלשטיין
יו"ר הוועד המנהל

הנשיא העשירי ראובן ריבלין

יו"ר של כבוד

יוחנן פלסנר

נשיא

ברנרד מרכוס

יו"ר בינלאומי

חברי הוועד המנהל

עו"ד ליאת אהרנסון
אלי גרונר
פרופ' ורד וניצקי-סרוסי
ד"ר חן ליכטנשטיין
מזל מועלם
שגריר לשעבר סלי מרידור
פרופ' פאדיה נאסר אבו-אלהיג'א
עו"ד אבי פישר
ד"ר מיכל צור
יוסי קוצ'יק

המועצה הבינלאומית

פרופ' רונלד דניאלס, יו"ר
השופטת רוזלי סילברמן אבהל, קנדה
אן אפלבוואם, ארה"ב
פרופ' ורנון בוגדנו, בריטניה
השופטת דורית ביניש, ישראל
השופט סטיבן בריי, ארה"ב
ד"ר ג'וזף ג'וזפה, גרמניה
פרופ' משה הלברטל, ישראל
פרופ' מייקל וולצר, ארה"ב
פרופ' רוברט מנקין, ארה"ב
פרופ' כריסטוף מרקשיס, גרמניה
ד"ר שרון נריאן, ארה"ב
השופט אברהם סופר, ארה"ב
ברט סטפנס, ארה"ב
פרופ' ארווין קוטלר, קנדה
פרופ' גרהרד קספר, ארה"ב
פרופ' יהודה ריינהרץ, ארה"ב
פרופ' גבריאלה שלו, ישראל

סגני נשיא

פרופ' סוזי נבות, מחקר
פרופ' קרנית פלוג, מחקר
ד"ר ישי [ג'סי] פרס, אסטרטגיה

עמיתים בכירים

פרופ' איתי אטר
פרופ' תמר הרמן
פרופ' נתן זוסמן [אורח]
פרופ' עמית כהן
מר תומר לוטן [אורח]
פרופ' יותם מרגלית
פרופ' דניאל סטמן
פרופ' בני פורת
פרופ' מרדכי קרמניצר
פרופ' גדעון רהט
ד"ר תהילה שורץ אלטשולר
פרופ' יובל שני

מייסדים

ד"ר אריק ברמן
מוזכר המדינה ג'ורג' שולץ (1920-2021)

הממשלה בפני הפרת החוק על ידי הממשלה, והן המייצג של אינטרס הציבור בשמירה על שלטון החוק.

כפרשנית המוסמכת של החוק, על היועצת המשפטית לממשלה לקבוע האם החלטה של הרשות המבצעת היא במסגרת החוק והדין. זאת, ככל שאין החלטה סופית של בית משפט בעניין. אם החלטת הרשות המבצעת היא במסגרת החוק אך יש הליך משפטי בגינה, היועצת המשפטית לממשלה היא המספקת למדינה את ההגנה הטובה ביותר בבית המשפט. מנגד, אם היועצת המשפטית לממשלה קובעת כי החלטת הרשות המבצעת חורגת מגבולות החוק והדין, על הרשות לחזור בה מהחלטתה או לעצבה באופן אשר יהלום את מגבלות החוק. עקרון זה נועד להגן על שלטון החוק במדינה. התעלמות מעמדת היועצת המשפטית לממשלה והניסיון להכשיר את ההחלטה על ידי ייצוג נפרד לא רק מחלישים את מעמדה של היועצת אלא **פוגעים במישרין בעקרון שלטון החוק**. יצוין כי יכולים להיות מקרים חריגים בהם היועצת המשפטית לממשלה מתירה לממשלה לא להיות מיוצגת על ידה, אולם אלו אמורים להיות נדירים והתנאי הבסיסי הוא שהסיבה לכך איננה ניסיון לפעול שלא במסגרת החוק.

היועצת המשפטית לממשלה הבהירה בימים האחרונים לשר המשפטים כי הייצוג הנפרד הינו "חריג שבחריגים, שמתקיים רק בנסיבות יוצאות דופן של מחלוקת בין הממשלה ליועץ המשפטי לממשלה, ולמשל, כשהמחלוקת עוסקת בסוגיה חוקתית או משטרית בעלת חשיבות, שלגביה חשוב לאפשר ייצוג עמדתה החולקת של הממשלה בפני בית המשפט".³

עמדה זו אף אושררה שוב בפסק דינו של בג"ץ בעניין הגיוס, במסגרתו קבע הרכב של תשעה שופטים פה אחד, בראשות הנשיא בפועל פוגלמן, כי היועצת המשפטית לממשלה היא שתייצג את הממשלה בפני בית המשפט, וכי ההחלטה להתיר ייצוג נפרד נתונה לשיקול דעתה הבלעדי של היועצת. הרכב השופטים המורחב הדגיש כי **היתר זה יינתן במקרים חריגים**. כן הובהר כי גם כאשר היועצת מאשרת ייצוג נפרד, הרי שגבולות הייצוג הנפרד ייקבעו על ידי היועצת עצמה. פסק הדין נחתם בהבהרה כי "ייצוג נפרד אינו ייעוץ נפרד" – הייצוג הנפרד מאפשר את ייצוג עמדתו המשפטית של הגוף המנהלי בהליך משפטי, אך הוא אינו מקנה למייצגים את האפשרות ליטול מהיועצת את סמכותה (וחובתה) לשמש כפרשנית המוסמכת של הדין.⁴

מכאן כי התנהלות הממשלה כפי שתואר להלן סותרת חזיתית את עקרון שלטון החוק ואת כללי המנהל התקין, ומהווה ניסיון לעקוף את הפרשנות המשפטית המחייבת של היועצת המשפטית לממשלה ולפעול בניגוד לחוק ולדין. התנהלות זו היא המשך ישיר של הצעדים להחלשת הדמוקרטיה ולפירוק האיזונים והבלמים בשיטה הדמוקרטית.⁵

³ מכתב מאת המשנה ליועצת המשפטית לממשלה (משפט ציבורי-מנהלי), עו"ד ד"ר גיל לימון, לשר המשפטים, יריב לוין, בנושא "[בקשתן לייצוג נפרד של הממשלה בשלוש עתירות](#)" (20.8.2024).

⁴ בג"ץ 6198/23 **התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' שר הביטחון**, פס' 84-87 לפסק דינו של מ"מ הנשיא פוגלמן (25.6.2024).

⁵ לסקירת הצעדים להחלשת הדמוקרטיה ראו: ענת טהון אשכנזי, דפני בנבניסטי, [היוזמות של הקואליציה להחלשת הדמוקרטיה: "הרפורמה הלא שקטה"](#), המכון הישראלי לדמוקרטיה (13.8.2024).

להלן הנתונים המרכזיים אודות המקרים בהם ניתן היתר לייצוג נפרד:

ב. הייצוג הנפרד בממשלות קודמות – חריג ביותר (בין השנים 2016-2022)

המקרים בהם ניתן היתר לייצוג נפרד

מבקשת חופש מידע שפורסמה בתקשורת עולה שבשבע השנים עד לשנת 2023 יוצגו ראש הממשלה או שריו באופן פרטי רק במקרה אחד, בשל מחלוקת עם היועץ המשפטי לממשלה.⁶ עם זאת, בפועל נמצאו בשנים אלה שני הליכים שבהם הממשלה קיבלה היתר לייצוג נפרד:

1. **בג"ץ חוק ההסדרה⁷** – עתירה נגד החוק להסדרת ההתיישבות ביהודה ושומרון, שקבע מנגנון להסדרת בנייה בלתי חוקית, ולפיו יוקצו זכויות השימוש והחזקה במקרקעין – לרבות מקרקעין שיש בהם בעלי זכויות פלסטינים – לצורכי ההתיישבות שנבנתה עליהם. היועץ המשפטי לממשלה התיר לממשלה לקבל ייצוג נפרד (הממשלה יוצגה על ידי עו"ד הראל ארנון).

פסק הדין: בית המשפט, בדעת רוב של שמונה שופטים, קבע שהחוק אינו חוקתי והוא בטל, בהתאם לעמדת היועץ המשפטי לממשלה.

2. **ועדת בדיקה ממשלתית למחלקה לחקירות שוטרים⁸** – עתירה כנגד החלטת שר המשפטים, אוחנה, להקים ועדת בדיקה ממשלתית לביורר התנהלותה של מח"ש. הוועדה הוקמה בניגוד לעמדת היועץ המשפטי לממשלה, שקבע שהחלטה זו אינה חוקית בנסיבות שבהן מכהנת ממשלת מעבר בתקופת בחירות, הכובלת את שיקול דעת הממשלה הבאה, כאשר עולה חשש שהשיקולים להקמת הוועדה הם שיקולי בחירות ולא שיקולים עניינים. שר המשפטים, ראש הממשלה והממשלה יוצגו בנפרד (על ידי עו"ד רון שפירא ועו"ד אביעד בקשי).

פסק הדין: לאחר שהמשיבים לא השיבו לעתירה, העתירה התקבלה וההחלטות על הקמת ועדת הבדיקה בוטלו.

בשנים אלה הוגשו גם מספר בקשות לאישור ייצוג נפרד שלא אושרו ע"י היועץ המשפטי לממשלה. כך קרה, לדוגמה ביחס לעתירה בשאלה האם קביעת קריטריונים למתן רישיון פרטי לנשק מחייבת עיגון בתקנות (עתירת "האקדח על שולחן המטבח").⁹ לאחר שבקשת השר לביטחון פנים לקבל היתר לייצוג נפרד לא אושרה, הוא הודיע כי מבחינתו הוא לא ייוצג בתיק ע"י הפרקליטות. בג"ץ הבהיר לשר כי הוא אינו רשאי לייצג את עצמו ללא אישור היועץ המשפטי לממשלה. דוגמא נוספת מצויה בעתירה כנגד החלטת השר לביטחון פנים דאז, אוחנה, שלא לחסן אסירים בחיסון נגד נגיף הקורונה בהתאם לתיעודן שקבע משרד הבריאות.¹⁰ היועץ המשפטי לממשלה דחה את הבקשה

⁶ חן מענית "ליון ביקש ייצוג פרטי בבג"ץ נ' ועדת פגסוס: היעוץ המשפטי בניגוד עניינים" הארץ (29.9.2023).

⁷ בג"ץ 1308/17 עיריית סלואד נ' הכנסת (9.6.2020).

⁸ בג"ץ 1182/20 משמר הדמוקרטיה הישראלית נ' שר המשפטים (10.2.2021).

⁹ בג"ץ 8451/18 האקדח על שולחן המטבח נ' השר לביטחון הפנים (27.4.2022).

¹⁰ בג"ץ 158/21 רופאים לזכויות אדם נ' השר לביטחון הפנים (31.1.2021).

לייצוג נפרד, וההחלטה זכתה לגיבוי מבג"ץ, שהבהיר כי אין מדובר במקרה "נדיר וחריג" שעשוי להצדיק ייצוג נפרד.

ג. **הייצוג הנפרד בממשלה הנוכחית: החריג שהפך לשיטה (נובמבר 2022 - אוגוסט 2024)**

המקרים שבהם היועצת המשפטית לממשלה אישרה ייצוג נפרד

במהלך כהונת הממשלה הנוכחית, היועצת המשפטית לממשלה אישרה ייצוג נפרד ב-11 מקרים. להלן הפירוט אודות המקרים הללו:¹¹

1. **מינוי דרעי לשר¹²** – צבר עתירות נגד מינויו של ח"כ אריה דרעי לתפקיד שר הבריאות ושר הפנים, בשל הרשעתו הפלילית שכללה עונש מאסר על תנאי. היועצת המשפטית אישרה לראש הממשלה לקבל ייצוג נפרד (והוא יוצג ע"י עו"ד מיכאל ראבילו, עו"ד רועי שכטר ועו"ד אופק ברוק).

פסק הדין: היועצת המשפטית לממשלה תמכה בקבלת העתירה, והעתירה אכן התקבלה בדעת רוב של עשרה שופטים, כנגד דעתו החולקת של השופט אלרון.

2. **תיקון מס' 37 לפקודת המשטרה¹³** – עתירה כנגד תיקון החוק הקובע כי השר לביטחון לאומי ממונה על משטרת ישראל מטעם הממשלה והוא רשאי להתוות את מדיניותה, את העקרונות הכלליים לפעילותה וכן את מדיניותה הכללית בתחום החקירות. היועצת המשפטית לממשלה סברה כי התיקון לחוק יצר מבנה משטרי המאפשר פוליטיזציה של הפעלת הכוח המשטירתי ולכן הוא אינו חוקתי.

היועצת המשפטית לממשלה אישרה לשר בן גביר ייצוג נפרד "על רקע צבר הנסיבות הייחודיים" (והוא מיוצג ע"י עו"ד נדב העצני ועו"ד אורית יפת).¹⁴

תוצאה: ניתן צו על תנאי בעתירה ביום 18.6.2023. טרם ניתן פסק דין.

3. **בג"ץ הנבצרות¹⁵** – עתירה כנגד תיקון מס' 12 לחוק יסוד: הממשלה שמתקן את ההסדר שמתייחס לנבצרות ראש הממשלה מלמלא את תפקידו, וקובע כי העילה היחידה לנבצרות היא אי-מסוגלות פיזית או נפשית וכן קובע את התנאים להכרזה על נבצרות.

היועצת המשפטית לממשלה אישרה לראש הממשלה ייצוג נפרד (ע"י עו"ד מיכאל ראבילו ועו"ד רועי שכטר).

¹¹ בנוסף למקרים שיתוארו להלן, נתניהו יוצג באופן פרטי גם בעתירה ביחס למינוי בן גביר לשר. עתירה זו הוגשה עוד לפני השבעת הממשלה (ולכן לא נדרש היתר מטעם היועצת המשפטית לממשלה לייצוג נפרד). היועצת המשפטית לממשלה הסכימה עם יתר המשיבים כי ההחלטה למנות את בן גביר לשר אינה חוצה את הרף של אי-סבירות קיצונית (בג"ץ 8910/22 פטרושקה נ' ח"כ נתניהו (21.2.2024)).

¹² בג"ץ 8948/22 שיינפלד נ' הכנסת (18.1.2023).

¹³ בג"ץ 8987/22 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' הכנסת.

¹⁴ תגובה מטעם משיבי המדינה בבג"ץ 8987/22 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' הכנסת, פס' 4 (31.5.2023).

¹⁵ בג"ץ 2412/23 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' הכנסת (3.1.2024).

פסק הדין: דעת הרוב (ששה שופטים) קבעה – בדומה לעמדת היועצת המשפטית לממשלה – כי מדובר במקרה של שימוש לרעה בסמכות המכוננת, והסעד השיפוטי שניתן הוא דחיית תחולת התיקון.

4. **עתירה להפסקת כהונת ראש הממשלה בעקבות הפרת הסכם ניגוד העניינים שחתם, לאור התערבותו ב"רפורמה" הקשורה באופן ישיר למערכת המשפט**¹⁶ – לבקשתו, ראש הממשלה יוצג באופן פרטי (ע"י עו"ד מיכאל ראבילו, עו"ד רועי שכטר ועו"ד אופק ברוק).

תוצאה: היועצת המשפטית לממשלה הסכימה כי יש לדחות את העתירה על הסף. העתירה נמחקה ביום 11.1.2024 לאחר שנקבע כי חל שינוי בתשתית העובדתית שבבסיס העתירה, מכיוון שחוקי "הרפורמה המשפטית" אינם מקודמים לאחר ה-7.10.

5. **הזחת יו"ר הדואר**¹⁷ – עתירה כנגד החלטת שר התקשורת, קרעי, והשר לשיתוף פעולה אזורי, אמסלם, להדיח את יו"ר הדואר מתפקידו. היועצת המשפטית לממשלה אישרה ייצוג נפרד לשני השרים (שר התקשורת יוצג ע"י עו"ד הלל ברק ועו"ד מאור קייקוב והשר לשתי"פ אזורי ע"י עו"ד אפרים דמרי), בהבהירה כי האישור מבוסס על כך שמדובר באירוע תקדימי של הפסקת כהונה של יו"ר חברה ממשלתית, ומכיוון שהמקרה מעלה שאלות משפטיות עקרוניות בדבר חשיבות עמדתם המקצועית של גורמי מקצוע עצמאיים שיש בתפקידם גם ממד של שמירת סף.¹⁸

פסק הדין: העתירה התקבלה פה אחד. בג"ץ קיבל את עמדת היועצת המשפטית לממשלה לפיה בהחלטה להעביר את העותר מתפקידו נפלו גגמים מהותיים היורדים לשורש העניין ומחייבים את ביטול ההחלטה.

6. **בג"ץ נגד ביטול עילת הסבירות**¹⁹ – עתירה נגד תיקון מס' 3 לחוק יסוד: השפיטה שקבע כי בתי המשפט אינם מוסמכים עוד לקיים ביקורת שפיטות על סבירות החלטות הממשלה, ראש הממשלה והשרים. היועצת המשפטית לממשלה אישרה לממשלה, לראש הממשלה ולשר המשפטים ייצוג נפרד (הממשלה יוצגה ע"י עו"ד אילן בומבך, עו"ד שי לוי ועו"ד מירי בומבך).

פסק הדין: דעת הרוב (13 מתוך 15 שופטים) קיבלה את עמדת היועצת המשפטית לממשלה לפיה יש להכיר בסמכות בית המשפט לקיים ביקורת שיפוטית על חוקי יסוד. ברוב של 8 שופטים הורה בג"ץ על ביטול התיקון לחוק יסוד: השפיטה.

7. **עתירה ראשונה לכינוס הוועדה לבחירת שופטים**²⁰ – עתירה שנועדה להורות לממשלת ישראל למנות נציג מטעמה כחבר בוועדה לבחירת

¹⁶ בג"ץ 3618/23 חלוץ נ' היועצת המשפטית לממשלה (11.1.2024).

¹⁷ בג"ץ 5474/23 חברת דואר ישראל בע"מ נ' שר התקשורת (7.3.2024).

¹⁸ מכתב מאת המשנה ליועצת המשפטית לממשלה (משפט ציבורי-מנהלי), עו"ד ד"ר גיל לימון, לשר לשיתוף פעולה אזורי, דוד אמסלם ולשר התקשורת, שלמה קרעי, בנושא "ייצוג נפרד בעתירות העוסקות בהעברתו מכהונה של יו"ר דירקטוריון חברת דואר ישראל בע"מ (בג"ץ 5474/23)" (15.8.2023).

¹⁹ בג"ץ 5658/23 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' הכנסת (1.1.2024).

²⁰ בג"ץ 5692/23 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' שר המשפטים (6.12.2023).

שופטים ולהורות לשר המשפטים לכנס את הוועדה. היועצת המשפטית לממשלה סברה כי קיימת חובה לכנס את הוועדה, לנוכח המחסור החריף בשופטים והזמן הרב שחלף מאז מועד כינוס הוועדה בפעם האחרונה, ואישרה לממשלה ולשר המשפטים ייצוג נפרד (יוצגו ע"י עו"ד יעלה שחר ועו"ד אהוד שלם).

פסק הדין: העתירה נמחקה לאחר ששר המשפטים עדכן כי הממשלה מינתה נציגה מטעמה בוועדה לבחירת השופטים וכי הוועדה התכנסה.

8. **גיוס חרדים**²¹ – צבר עתירות בסוגיית גיוס בני הישיבות שאין להם מעמד פטור או דחיית שירות, ובחוקיותה של העברת תמיכות לישיבות בגין אלה שאין בסיס חוקי להיעדר התייצבותם לגיוס. היועצת המשפטית לממשלה הבהירה כי ההיתר לייצוג נפרד ניתן רק ביחס לייצוג הממשלה, ואילו משרדי הממשלה ויתר גופי המדינה הרלוונטיים – ובראשם משרד הביטחון, צה"ל ומשרד החינוך – לא יהיו מיוצגים באופן פרטי. בתגובה ובניגוד להחלטת היועצת המשפטית לממשלה, הממשלה העבירה את החלטה מס' 1724 (30.4.2024), לפיה "משמעות הייצוג הנפרד לממשלה בבג"ץ היא ייצוג נפרד לממשלה ולכל משרדי הממשלה וגופי המדינה הרלוונטיים".

פסק הדין: העתירה התקבלה פה אחד, וכך גם עמדת היועצת המשפטית לממשלה לפיה אין עוד מסגרת חוקית שמאפשרת להבחין בין תלמידי הישיבות ליתר המיועדים לשירות צבאי וכי גם לא ניתן להמשיך להעביר כספי תמיכות לישיבות. באשר לעתירה בעניין ביטול החלטת ממשלה מס' 1724: בא כוח הממשלה הודיע במסגרת ההליך כי זו חזרה בה מהחלטתה. על אף ההסכמה בין הצדדים בסוגיה זו, בפסיקתנו הדגיש בג"ץ את חשיבות סמכות הייצוג הבלעדית ואת העובדה כי אין משמעו של ייצוג נפרד ייעוץ נפרד.²²

9. **עתירה נגד הקמת ועדת בדיקה ממשלתית לפרשת הרוגלות**²³ – העתירה מבקשת לבטל את החלטת הממשלה שהורתה על הקמת ועדת בדיקה ממשלתית בפרשת הרוגלות, תוך הענקת סמכות לבחון גם הליכים פליליים פרטניים תלויים ועומדים. היועצת המשפטית לממשלה הביעה את התנגדותה להקמת הוועדה בשל החשש לפגיעה בעבודת המשטרה וגופי הביטחון בשל חשיפת שיטות ואמצעים חיוניים, וכן הדגישה כי הסמכות לאפשר בחינה של תיקים פליליים תלויים ועומדים "חותרת תחת עקרונות יסוד של עצמאות מערכת אכיפת החוק". היועצת המשפטית לממשלה התירה לממשלה ולשר המשפטים לקבל ייצוג נפרד, "בשל הנסיבות החריגות של המקרה, ובשים לב לתקדימי עבר (ההחלטה להתיר לממשלה ייצוג נפרד בעתירות שעסקו בהקמת ועדת בדיקה ממשלתית בנושא מח"ש)²⁴ (הממשלה והשר מיוצגים ע"י עו"ד אלון פומרנץ, עו"ד שמרית כרמי נעמת ועו"ד ישי לבנון).

²¹ בג"ץ 6198/23 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' שר הביטחון (25.6.2024).

²² שם, פסי' 84-87.

²³ בג"ץ 6509/23 ארגון נ' ראש הממשלה.

²⁴ מכתב מאת המשנה ליועצת המשפטית לממשלה (משפט ציבורי-מנהלי), עו"ד ד"ר גיל לימון, לסגן ראש הממשלה ושר המשפטים, יריב לוין, בנושא "ועדת הבדיקה הממשלתית לבדיקת רכש, מעקב ואיסוף מידע בכלים קיברנטיים אחר אזרחים ונושאי משרה, המבוצעים ע"י גורמי אכיפה" (1.10.2023).

תוצאה: ניתן צו ארעי המטיל מגבלות על פעילות ועדת הבדיקה הממשלתית, ובפרט נאסר עליה לעסוק בהליכים פליליים תלויים ועומדים ולהימנע מפעולה המקימה חשש לפגיעה בהליכים כאמור. טרם ניתן פסק דין.

10. **עתירה שנייה לכינוס הוועדה לבחירת שופטים²⁵** – עתירה שמבקשת להורות לשר המשפטים לכנס את הוועדה לבחירת שופטים לשם בחירת שופטים לבית המשפט העליון ולשם בחירת נשיא קבוע לבית המשפט העליון. היועצת המשפטית לממשלה התירה לשר המשפטים לקבל ייצוג עצמאי (הוא מיוצג ע"י עו"ד ציון אמיר, עו"ד ינון סרטל ועו"ד ניר לזר).

תוצאה: ניתן צו על תנאי בעתירה, אך טרם ניתן פסק דין.

11. **הליך מינוי נציב שירות המדינה** – עתירה כנגד החלטת הממשלה כי נציב שירות המדינה הבא יתמנה על פי הצעת ראש הממשלה ולאחר בדיקה של הוועדה המייעצת למינויים לתפקידים בכירים. החלטה זו נוגדת את עמדת היועצת המשפטית לממשלה, שהבהירה כי יש מניעה משפטית למינוי בדרך זו, ויש לקבוע כי המינוי ייעשה על ידי ועדת איתור, בראשות שופט בדימוס של בית המשפט העליון.

בימים האחרונים היועצת המשפטית לממשלה התירה לממשלה ולראש הממשלה לקבל ייצוג נפרד בעתירה, מכיוון שהיא מעלה "שאלות בעלות חשיבות ורגישות ציבורית גבוהה, שיש בהן כדי להשפיע על אופיו ועל מאפייניו של שירות המדינה. להכרעה בעתירות אלו צפויות השלכות משמעותיות".²⁶

מצב ההליך: טרם התקיים דיון בעתירה.

המקרים בהם דחתה היועצת המשפטית לממשלה את הבקשה לאישור ייצוג נפרד

בשלושה מקרים היועצת המשפטית לממשלה דחתה בקשה לאישור ייצוג נפרד:²⁷

1. **עניין חלוקת רישיונות נשק ע"י המשרד לביטחון לאומי²⁸** – העתירה ביקשה לבטל את רישיונות הנשק שהוענקו בחוסר סמכות. הבקשה לקבלת היתר לייצוג נפרד נדחתה על ידי היועצת המשפטית לממשלה מכיוון שנפתחה חקירה פלילית בנושא שמונעת את השלמת הבדיקות הנדרשות באשר לסעדים שביקשו העותרים.

2. **מינוי ד"ר אודליה מינס למ"מ יו"ר הרשות השנייה²⁹** – עתירה כנגד החלטת הממשלה למנות את מינס לתפקיד ממלאת מקום יו"ר הרשות

²⁵ בג"ץ 1711/24 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' שר המשפטים.

²⁶ מכתב מאת המשנה ליועצת המשפטית לממשלה (משפט ציבורי-מנהלי), עו"ד ד"ר גיל לימון, לשר המשפטים, יריב לוי, בנושא "בקשתך לייצוג נפרד של הממשלה בשלוש עתירות" (20.8.2024).

²⁷ ישנם מקרים שבהם היועצת המשפטית לממשלה דחתה באופן ראשוני את הבקשה, אך לבסוף אישרה את הייצוג הנפרד (לדוגמא: עניין הגיוס).

²⁸ בג"ץ 433/24 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' השר לביטחון לאומי.

²⁹ בג"ץ 34680-08-24 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' שר התקשורת.

השנייה, חרף התנגדות הייעוץ המשפטי לממשלה, שסבר כי היא אינה עומדת בתנאי הכשירות לתפקיד. הבקשה לייצוג נפרד נדחתה מכיוון שהמקרה אינו נמנה עם המקרים הנדירים והחריגים בהם יש מקום לאפשר ייצוג נפרד לממשלה.³⁰

3. **מינוי האלוף (במיל') אליעזר (צ'ייני) מרום לתפקיד פרויקטור הצפון**³¹ – עתירה כנגד החלטת הממשלה למנות את מרום לתפקיד ראש מטה היישום לשיקום ארוך טווח במשרד ראש הממשלה ("פרויקטור הצפון"), אף שהיועמ"שית הזהירה מפני ניגוד עניינים בשל מעורבותו של מרום בפרשת הצוללות, וקראה להשיב את העניין לבדיקה נוספת של ועדת המינויים. הבקשה לייצוג נפרד נדחתה מכיוון שהיועצת המשפטית לממשלה אמנם סברה שקיים קושי מהותי בהליך המינוי ובאישורו, אך לא קמה מניעה משפטית לאשר את המינוי. על כן, היא הבהירה כי ניתן להגן בהליך השיפוטי על החלטה.³²

ד. סיכום

מתוך הנתונים עולה מגמה ברורה והיא שהממשלה הנוכחית מבקשת באופן שיטתי לפעול בניגוד לעמדת היועצת המשפטית לממשלה, קרי, לפעול בניגוד לחוק. בכך, הממשלה פוגעת במעמדה של היועצת המשפטית לממשלה כשומרת הסף של שלטון החוק וכבעלת הסמכות לקבוע את מגבלותיו. תחת זאת, הממשלה בוחרת בנתיב הפוגע בשלטון החוק, כאשר על פי עמדתה של היועצת המשפטית לממשלה לא ניתן להגן על החלטה בלתי חוקית של הממשלה. הנתונים מלמדים כי עמדת היועצת זוכה באופן עקבי לאשרור בבג"ץ, כך שהממשלה מבקשת ייצוג נפרד כדי להצדיק באמצעותו החלטה או פעולה בלתי חוקית. ראוי לזכור כי הממשלה כפופה לחוק ולדין, ואינה עומדת מעליהם.

³⁰ מכתב מאת המשנה ליועצת המשפטית לממשלה (משפט ציבורי-מנהלי), עו"ד ד"ר גיל לימון, לשר המשפטים, יריב לוין, בנושא "[בקשתן לייצוג נפרד של הממשלה בשלוש עתירות](#)". (20.8.2024).

³¹ בג"ץ 19416-08-24 ברקת נ' ראש הממשלה.

³² מכתב מאת המשנה ליועצת המשפטית לממשלה (משפט ציבורי-מנהלי), עו"ד ד"ר גיל לימון, לשר המשפטים, יריב לוין, בנושא "[בקשתן לייצוג נפרד של הממשלה בשלוש עתירות](#)". (20.8.2024).